GEANNOTEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN/HANDEL VAN 30 NOVEMBER 2026

Introductie
Op maandag 30 november a.s. vindt, onder Iers voorzitterschap, de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Handel plaats in Brussel. Tijdens de plenaire vergadering van de Raad zal worden gesproken over achtereenvolgens de handelsbetrekkingen van de Europese Unie met de Verenigde Staten (EU-VS), economische veiligheid en diversificatie, en de betrekkingen met het *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)*. Tijdens het ontbijt zal van gedachten worden gewisseld over de inzet van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) met betrekking tot de impact van overconcentratie en structurele overcapaciteit. Voor de lunch is een werklunch voorzien over de handelsrelatie met de VS.

Onder het kopje overig wordt ingegaan op de stand van zaken van diverse moties en aan uw Kamer gedane toezeggingen.

Ontbijt: OESO-werk over impact structurele overcapaciteit
Tijdens het ontbijt zal naar verwachting SG OESO, Mathias Cormann, de Raad informeren over de analyses en werkstromen van de organisatie ten aanzien van in het kaart brengen van structurele overcapaciteit. De Raad zal met SG OESO van gedachten wisselen over de ontwikkelingen, trends en impact van overcapaciteit in verschillende sectoren. Het kabinet zal het belang onderstrepen van de OESO-werkzaamheden om overcapaciteiten en handelsstromen in kaart te brengen, met name gezien de huidige negatieve effecten van overcapaciteit op diverse sectoren binnen de Nederlandse en Europese industrie.

Handelsrelaties EU-VS
De Raad zal spreken over de handelsrelaties met de Verenigde Staten. De EU houdt zich aan de EU-VS verklaring inzake handel (de zogenaamde Turnberry Deal) en de EU verwacht van de VS dat ook zij de deal in stand zullen houden. Het is nog te vroeg om te concluderen of de uitslagen van de Midterm verkiezingen op korte termijn gevolgen zullen hebben voor het handelspolitieke beleid van de VS.
In dit kader bestaat brede steun onder lidstaten voor verdere uitwerking van de gezamenlijke EU-VS verklaring inzake handel. Daarbij zal naar verwachting worden verkend welke mogelijkheden er zijn voor positieve samenwerking, onder meer op het gebied van kritieke grondstoffen, Pax Silica en het gezamenlijk optrekken tegen overcapaciteit. Nederland steunt de door de Commissie gestelde randvoorwaarden voor verdere uitwerking van de gezamenlijke verklaring: dat de behaalde resultaten evenwichtig en in wederzijds voordeel moeten zijn; dat bestaande zorgen over Amerikaanse heffingen op metaalderivaten moeten worden weggenomen; dat de VS bereid moet zijn verdere wederzijds voordelige tariefverlaging te overwegen; en dat de regulatoire autonomie van de Unie volledig moet worden gerespecteerd. Het kabinet voegt daar graag nog aan toe dat het Amerikaanse heffingenregime, dat in toenemende mate onshoringselementen bevat, niet ten koste mag gaan van de industriële basis van de EU. Deze lijn zal het kabinet uitdragen.

Economische veiligheid en diversificatie
De Raad zal spreken over economische veiligheid en het belang van het diversifiëren van handelspartners gezien de risico's die geo-economische spanningen met zich meebrengen. In dat kader presenteert de Europese Commissie naar verwachting in december dit jaar een pakket om de economische veiligheid van de EU te versterken door de toeleveranciers van de Europese economie verder te diversifiëren (DiversifyEU). Binnen de Raad bestaat er veel eensgezindheid over het belang hiervan. Ook het kabinet deelt de zorgen om risico's van strategische afhankelijkheden die de EU kwetsbaar maken voor economische druk en verstoringen

in de toelevering. Het kabinet sluit zich dan ook, conform motie Van der Lee c.s.[1], aan bij de analyse en inzet van Frankrijk en Duitsland waar het gaat om een slagvaardigere Unie ter bescherming tegen onrechtmatige handelspraktijken van derde landen. In dit kader is het wat het kabinet betreft cruciaal dat de EU sterk inzet op diversificatie van handelspartners, het steviger gebruik van het Europese handelsinstrumentarium en het versterken van ons eigen concurrentievermogen. Een uitbreiding van het instrumentarium kan daarin van toegevoegde waarde zijn. Het kabinet let daarbij op een aantal aandachtspunten, zoals een gerichte en proportionele benadering, het beperken van regeldruk en de samenhang met industrie- en technologiebeleid. Daarnaast vindt het kabinet het belangrijk om te benadrukken dat met name ook het sluiten en verstevigen van vrijhandelsverdragen bijdragen aan diversificatie van handelspartners. Een eventueel nieuw diversificatie instrument zou hier dan ook geen inbreuk op moeten doen. In lijn met Motie Hoogeveen[2] pleit het kabinet bovendien, in het kader van 'open waar het kan, beschermen waar het moet' voor een open Europese economie en vrije handel.

Lunch: CPTPP & Jaarlijks rapport over simplificatie en implementatie
De Raad zal tijdens de lunch spreken over de *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership* (CPTPP). Voorts publiceerde iedere Europees Commissaris op 5 oktober jl. een jaarlijks voortgangsrapport ten aanzien van simplificatie, implementatie en handhaving, dat door de Commissie zal worden toegelicht en zal worden besproken.[3]

CPTPP is een vrijhandelsverdrag tussen landen rondom de Stille Oceaan en het Verenigd Koninkrijk. Naar verwachting zal de Europese Commissie een overzicht geven van de laatste ontwikkelingen in de relatie tussen de EU en de CPTPP landen. Sinds 2025 voeren de EU en CPTPP landen een handels- en investeringsdialoog, waarmee nauwere samenwerking op het gebied van handelsdiversificatie, digitale handel, weerbaarheid van toeleveringsketens, en hervorming van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) wordt opgezet. Binnen de Raad bestaat er brede steun voor nauwere samenwerking tussen de EU en CPTPP landen. Ook het kabinet steunt de inzet van de Commissie om deze samenwerking te verstevigen, bijvoorbeeld op het gebied van het voorkomen van handelsbeperkende maatregelen. In het kader van toenemende geo-economische spanningen is het belangrijk dat de EU haar banden met gelijkgezinde partners, zoals binnen de CPTPP, verder aanhaalt. De vrijhandelsverdragen die de EU met een groot deel van de CPTPP-leden heeft, vormen een belangrijke basis om de economische samenwerking te verdiepen, toeleveringsketens te diversifiëren en gezamenlijke normen en standaarden te versterken.

Videogesprek met USTR
Na afloop van de lunch zal worden gesproken met de Amerikaanse handelsvertegenwoordiger Jamieson Greer over de bilaterale handelsrelatie van de Europese Unie en de Verenigde Staten. Het kabinet zal interveniëren langs de lijnen zoals geschetst bij het voorgaande agendapunt EU-VS.

[1] Kamerstukken II, vergaderjaar 2026 – 2027, 21 501-20, nr. 2448.

[2] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 180, nr. 240.

[3] https://commission.europa.eu/publications/2026-annual-progress-report-simplification-implementation-and-enforcement-commissioner-maros_en

Overige onderwerpen

Stand van zaken Wet internationaal verantwoord ondernemen (Wivo)

In de afgelopen maanden zijn voor de Wivo adviezen van belanghebbenden ingewonnen, heeft een publieke internetconsultatie plaatsgevonden en zijn diverse toetsen uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt, zodat nu wordt toegewerkt naar een adviesaanvraag bij de Raad van State. Na ontvangst en verwerking van dit advies zal het wetsvoorstel in de loop van 2027 ter behandeling aan uw Kamer worden aangeboden.

Versterking ondersteuning bedrijfsleven IMVO

Naast de implementatie van Europese IMVO-wetgeving zet het kabinet, zoals aangekondigd in de beleidsbrief[4], in op het versterken van de ondersteuning van het bedrijfsleven bij het toepassen van de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen (hierna: OESO-Richtlijnen).

Zo is op 29 september 2026 de *Guidance voor verantwoord zakendoen in conflictgebieden*[5] gelanceerd. Aan de bijeenkomst namen circa 80 vertegenwoordigers deel uit het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen en de overheid. De handreiking is onderdeel van het Nationaal Actieplan en Mensenrechten (NAP) 2022-2026 en biedt Nederlandse bedrijven praktische handvatten om hun due diligence-processen verder aan te scherpen in conflict- en hoogrisicogebieden.

Op 26 oktober werd ook de brochure en handreiking “Verantwoord zakendoen, zonder corruptie” gelanceerd. De documenten bieden bedrijven praktische tips, voorbeelden en manieren om IMVO en gepaste zorgvuldigheid toe te passen voor corruptiepreventie. Dit is een gezamenlijk initiatief van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken en Klimaat, Justitie en Veiligheid, de bedrijfsorganisaties ICC-Nederland, VNO-NCW, MKB-Nederland, evofenedex, en de maatschappelijke organisatie Transparancy International. De *Guidance,* brochure en handreiking sluiten aan bij het raamwerk van de OESO-richtlijnen.

Het kabinet blijft ook samen met de SER en andere partners werken aan sectorale samenwerking. Op 27 oktober zijn bedrijven uit de sector kleding, textiel en schoenen met vakbonden en brancheorganisaties een IMVO-sectorovereenkomst (Het Textiel Verbond) gestart. Samen gaan zij aan de slag om misstanden op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu in de internationale ketens te voorkomen en aan te pakken. De sector textiel is na de sectoren natuursteen, hernieuwbare energie en metaal de vierde sectorale samenwerkingsovereenkomst.

Tot slot organiseerden het ministerie van Buitenlandse Zaken en RVO (MVO-steunpunt) op 5 november een bijeenkomst voor het bedrijfsleven over de dwangarbeidverordening. De ruim 120 aanwezige bedrijven en branchevereniging werden nader geïnformeerd over de verordening en wisselden kennis en ervaring uit. De uitvoeringswet zal in de loop van 2027 ter behandeling aan uw Kamer worden aangeboden.

Toezegging verkenning rijksbrede toepassing IMVO-voorwaarden

Conform toezegging tijdens het Wetgevingsoverleg Begrotingsonderdeel Handel van 5 oktober jl. is verkend of de OESO-richtlijnen als voorwaarde kunnen worden gesteld voor alle subsidies en aanbestedingen van de overheid.[6]

De Nederlandse overheid verwacht dat alle Nederlandse bedrijven die internationaal ondernemen dat zij de OESO-richtlijnen toepassen. Om dit te stimuleren zijn voor het gehele bedrijfsleveninstrumentarium van het ministerie van Buitenlandse Zaken (o.a. subsidies, handelsmissies) reeds IMVO-voorwaarden ingevoerd. Ook binnen exportkredietverzekeringen, onder de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken, zijn de richtlijnen verankerd.

---

[4] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 800-V, nr. 103 en nr. 105, en 36 180, nr. 231.

[5] Elevate, Guidance voor verantwoord zakendoen in conflictgebieden

[6] Kamerstukken II, 36 600-XVII, p.44, TZ202610-118.

De verkenning bij ministeries (Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid) wijst uit dat de meeste departementen met *bedrijfsleveninstrumentarium* zich moeten houden aan doelgebonden verplichtingen uit de Kaderwetten voor subsidies, waarbij IMVO-voorwaarden vaak niet noodzakelijk worden geacht om het doel van de regeling te bereiken. Met betrekking tot haar eigen kaderwet heeft Economische Zaken en Klimaat in de periode 2021-2023 een pilot uitgevoerd om hier meer inzicht in te krijgen.[7] Op basis van de uitkomsten op het gebied van proportionaliteit, uitvoerbaarheid en doeltreffendheid is in 2026 besloten hier geen vervolg aan te geven.[8] Ook voor de andere departementen geldt dat proportionaliteit, handhaafbaarheid, regeldruk en beperkte uitvoeringscapaciteit belangrijke redenen zijn waarom zij de OESO-richtlijnen niet als vereiste voor hun instrumentarium opnemen. Wel zijn de ministeries van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en Infrastructuur en Waterstaat bereid om met oog voor deze uitgangspunten te verkennen waar ruimte is voor borging van de OESO-richtlijnen in hun instrumentarium, met name daar waar voor infrastructuur- en landbouwketens risico's voor mens en milieu zichtbaar zijn.

Voor *aanbestedingen* zijn de OESO-richtlijnen al geborgd via de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) in het Rijksinkoopbeleid en als aanpak in de overheidsbrede Agenda Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) 2026-2030. Op basis hiervan geldt de verplichting voor Rijksinkoop dat in Europees aanbestede contracten in zogenoemde 'risicocategorieën' een contractvoorwaarde moet worden opgenomen die opdrachtnemers verplicht om *due diligence* toe te passen. Daarnaast stimuleert het kabinet de toepassing van ketenverantwoordelijkheid in overige overheidsaanbestedingen. In het kader van de herziening van de EU Aanbestedingsrichtlijnen zet het kabinet in op een verduidelijking van de mogelijkheden om *due diligence* criteria en eisen te stellen binnen aanbestedingsprocedures.[9]

Toezegging[10] vermindering informatieverzoeken aan ondernemers voor gebruik van het handelsinstrumentarium
Conform de toezegging tijdens het wetgevingsoverleg over het begrotingsonderdeel Handel van 5 oktober 2026, is een inventarisatie gestart naar mogelijkheden om het aantal informatieverzoeken te verminderen aan internationale ondernemers die gebruik willen maken van het handelsinstrumentarium. De exercitie zal verder worden meegenomen onder de lopende 500-regelaanpak die wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

[7] Kamerstukken II, vergaderjaar 2024 – 2025, 26 485, nr. 443.

[8] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 800-XIII, nr. 15.

[9] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 22 112, nr. 4457.

[10] Toezegging TZ202610-117